

Memo

gemeente **Overbetuwe**

Aan : Leden commissie Ruimte
 Van : wethouder F.H.G.M. Witjes
 portefeuille milieu.
 Datum : 30 augustus 2011
 Betreft : Evaluatie gladheidsbestrijding winterseizoen 2010-2011

Inleiding

In het najaar van 2010 heeft u het Gladheidsbestrijdingsplan 2010-2014 vastgesteld. Dit nieuwe beleid is afgelopen winter voor het eerst uitgevoerd. Het was echter een extreme winter: een lange periode met veel sneeuw, gladheid en overlast. Om goed voorbereid te zijn op het nieuwe winterseizoen is het dus belangrijk om terug te kijken: *Hoe werkte het vastgestelde beleidsplan gladheidsbestrijding 2010-2014 in de praktijk?*

Deze memo begint met een korte samenvatting van ons gladheidsbestrijdingsbeleid. Daarna volgt de conclusie en vervolgens komen de bevindingen puntsgewijs. We eindigen met aanbevelingen voor het nieuwe winterseizoen. De cijfers staan in de bijlage.

Ons beleid gladheidsbestrijding in het kort

Vóór 2010 werden alle wegen in de gemeente in principe gestrooid. Dit gebeurde in volgorde van belangrijkheid. Eerst de doorgaande hoofdroutes en de hoofdfietspaden, vervolgens de zogenaamde wijkontsluitingsroutes (wegen waar diverse woonstraten op aansluiten) en tot slot de woonstraten.

In ons nieuwe beleid is vanuit kostenbewustzijn en milieubezwaren de keuze gemaakt om minder te strooien. We strooien alleen nog de hoofdroutes, de fietspaden woon-werk-school en de wijkontsluitingsroutes. Woonstraten worden niet meer gestrooid, alleen bij lang aanhoudende gladheid. Verder strooien we met natzout, waardoor er 20% minder zout nodig is.

Conclusie: het gladheidsbestrijdingsplan voldoet in grote lijnen

Onze conclusie is dat het nieuwe beleid in hoofdlijnen voldoet. Het milieu is namelijk veel minder belast. Allereerst zijn er minder routes gestrooid en dankzij de natzoutmethode hadden we bovendien minder strooizout nodig. Minder en anders strooien betekent ook minder kosten. Dit financiële voordeel is echter tenietgedaan door de strenge winter en het zouttekort. Daar hadden we onvoldoende rekening mee gehouden. Bij onze inwoners, winkeliers en bedrijven riep het nieuwe beleid weerstand op. We hebben echter aan onze inspanningsverplichting als wegbeheerder voldaan. Wel zijn er enkele aanpassingen nodig, waaronder een beperkte uitbreiding van de strooiroutes.

De bevindingen puntsgewijs

Hieronder treft u puntsgewijs onze bevindingen aan, gevolgd door een uitleg en eventueel een aanbeveling.

1. Het milieu is minder belast

Zout is slecht voor het milieu. Daarom hebben we minder gestrooid: alleen de hoofdroutes, de fietspaden woon-werk-school en de wijkontsluitingsroutes. Hierdoor hebben we ten opzichte van het oude gladheidsbestrijdingsplan ongeveer de helft aan strooizout bespaard. Daarnaast hanteren we de natzoutstrooimethode: vlak voordat het zout op de weg wordt gestrooid, wordt het bevochtigd met een oplossing van natriumchloride. Het zout waait daardoor minder snel weg en geeft zo minder milieunadelen. Met de natzoutmethode is er ongeveer 20% minder zout nodig. In 2011 zijn onze laatste twee oude strooiers vervangen en zijn we volledig overgegaan op natzoutstrooien.

2. Het gladheidsbestrijdingsplan houdt onvoldoende rekening met een strenge winter in combinatie met een landelijk tekort aan strooizout

De winter viel het afgelopen seizoen al vroeg in en was bijzonder streng. Vanaf eind november was er een periode van zes weken winterweer met relatief veel sneeuwval en gladde wegen. Het

verbruik van strooizout was drie keer zoveel ten opzichte van een gemiddelde winter en eind december raakte het strooizout al op.

Contract Eurosalt

De gemeente Overbetuwe had een contract met Eurosalt voor de levering van 750 ton strooizout per jaar. Dat is voldoende voor een verantwoord strooi beleid onder normale winterse omstandigheden. De kosten hiervoor bedroegen € 61,- per ton. Eurosalt staakte de levering echter bij 450 ton vanwege voorrang aan Rijkswaterstaat en de provincie. Juridisch konden wij hier niets tegen in brengen.

Strooizout op rantsoen

Door het zouttekort moesten we ons strooi beleid tot begin maart opnieuw aanpassen. Omdat er niet genoeg zout was, werd het zout bovendien gemengd met zand. Begin januari 2011 werden de hoofdroutes nog wel sneeuw- en ijsvrij gehouden, maar konden wijkontsluitingswegen nog maar beperkt worden gestrooid. Medio januari 2011 werd een landelijke zoutbank ingesteld. Rijkswaterstaat en de provincie kregen daarbij voorrang. Begin februari 2011 werden alleen de hoofdroutes nog gestrooid en half februari 2011 zelfs de hoofdroutes nog maar beperkt. Met sneeuwschuivers hebben we de wegen in deze periode zo goed mogelijk sneeuwvrij gehouden. Door het zouttekort en de extreme winter waren er daardoor wel wat situaties die langer hebben geduurd dan wenselijk was.

- Aanbeveling: Tijdig en voldoende zout inkopen en opslaan liefst in combinatie met buurgemeenten en/of provincie om schaarste aan strooizout voor te zijn.

3. Financiële voordeel nieuwe strooi beleid tenietgedaan door strenge winter en zouttekort

Het nieuwe strooi beleid bespaart ons ten opzichte van de oude gladheidbestrijding ongeveer de helft aan strooizout. Daarnaast gebruiken we de natzoutstrooi methode, waardoor er 20% minder zout nodig is. Dit betekent minder kosten en kostenreductie past bij onze missie van een degelijk financieel beleid. Kanttekening is wel dat het budget voor gladheidbestrijding indicatief wordt vastgesteld omdat niet is te voorspellen hoe hoog de kosten jaarlijks zullen zijn.

Helaas is deze kostenreductie tenietgedaan door de strenge winter en het zouttekort. De prijs van zout steeg tot ruim het dubbele: van € 61 naar uiteindelijk € 127,50 per ton. In totaal heeft de gladheid bijna € 100.000 extra gekost. De details leest u in bijlage 1 *Het gladheidsseizoen in cijfers*.

4. Bij inwoners, winkeliers en bedrijven was weerstand

Op basis van het verleden hadden onze inwoners en winkeliers een bepaald verwachtingspatroon. Tot vorig jaar werd immers alles gestrooid. Minder strooien beschouwden ze dus als verslechtering. Het nieuwe strooi beleid in combinatie met de extreme winter en het zouttekort leidde tot meldingen en klachten over de gladheid, zoals *Wanneer wordt mijn straat gestrooid? Mijn vader van 85 kan de deur niet uit. De kinderen zijn gevallen met de fiets en dergelijke*. In de meeste gevallen toonde men na uitleg begrip voor de situatie.

Zowel voor als tijdens het winterseizoen hebben we onze inwoners geïnformeerd over de gladheidbestrijding: via de website en via publicaties in *de Gelderlander* en in *Gemeentenieuws*. We hebben bewoners daarbij ook geattendeerd op hun maatschappelijke verantwoordelijkheid en gevraagd om zelf hun stoep sneeuw- en ijsvrij te houden. Vroeger was dat volgens de APV verplicht, maar nu niet meer.

5. Het gladheidbestrijdingsplan houdt te weinig rekening met speciale situaties en doelgroepen

Vanwege het zouttekort en de klachten van inwoners hebben we in december 2010 een tussentijdse evaluatie gehouden. In het uitvoeringsplan ontbraken gebieden waar mensen veel gebruik van maken, zoals winkelcentra, sportcentra, scholen en openbare gebouwen. Ook hadden we geen rekening gehouden met kwetsbare doelgroepen als bewoners van verzorgingshuizen. Dit is bijgesteld en extra onder de aandacht gebracht bij de Buitendienst. Het strooien op deze plekken is echter beperkt gelukt vanwege het zouttekort.

Bijlage 1 Het winterseizoen 2010-2011 in cijfers

Onderwerp	Hoeveelheid	Kosten	Toelichting
Hoofdroute	185 km		Hoofdroute: wegen zoals de Rijksweg en Lange Dreef.
Wijkontsluitingsroute	300 km		Wijkontsluitingsroute: weg die dient om een wijk te ontsluiten, weg waar diverse woonstraten op aansluiten.
Aantal strooiacties	53	€ 223.925,-	De strooiacties bestonden uit natstrooien vaak in combinatie met sneeuwplougen (weg sneeuwvrij maken met sneeuwschuivers). Kosten zijn inclusief de kosten voor eigen personeel, toeslagen onregelmatigheid, ingehuurd personeel, materieel, zout en overige diensten (monteur, MeteoConsult).
Kosten per strooiactie		± € 4.225,-	
Verbruik strooizout	980 ton	€ 77.788,-	Dit is ten opzichte van een gemiddelde winter driemaal zoveel, met een prijs variërend van € 61 tot € 127,50 per ton.
Inzet eigen personeel	2.286 uur	€ 96.149,-	Betreft toeslagkosten eigen personeel.

Overleg ondernemers

Eind juli 2011 is er overleg geweest met vertegenwoordigers van de ondernemersvereniging uit Zetten en Elst. Beide gesprekken verliepen prettig en er zijn wat aanvullende afspraken gemaakt. In het nieuwe uitvoeringsplan worden bij sneeuwval pleinen meegenomen in de strooiroute, sneeuwhopen worden opgeladen en afgevoerd en er worden extra zoutboxen geplaatst. De vertegenwoordigers hebben toegezegd in hun ondernemersoverleg te benadrukken dat elke winkelier zijn eigen stoep schoonhoudt.

- ☛ Aanbeveling: Gladheidsbestrijdingswerkzaamheden uitbreiden rondom scholen, verzorgingshuizen, sportcentra, winkelgebieden en overige gebieden met een belangrijke maatschappelijke functie.
- ☛ Aanbeveling: Voor komend gladheidsseizoen vooraf betere afspraken maken over extra inzet van personeel en materieel bij extreme omstandigheden. Extra strooien en sneeuwvrij maken rondom openbare gebouwen, winkelcentra, scholen en bejaardencomplexen is namelijk vaak handwerk.

6. In het gladheidsbestrijdingsplan ontbreken nog enkele wijkontsluitingsroutes

In het uitvoeringsplan zijn voor circa 95% de belangrijke wegen opgenomen. Naar aanleiding van klachten en opmerkingen van onze inwoners hebben we echter geconcludeerd dat een aantal (delen van) wijkontsluitingsroutes nog ontbraken. In een tussentijdse evaluatie in december 2010 is dit al bijgesteld.

- ☛ Aanbeveling: Geplande strooiroutes beperkt uitbreiden met een aantal wijkontsluitingswegen. Hiervoor worden nieuwe routekaarten gemaakt.

7. De gemeente heeft als wegbeheerder voldaan aan haar inspanningsverplichting

Volgens de Wegenwet rust bij de gemeente de zorg voor goede en veilige wegen. Ook het bestrijden van gladheid valt daaronder. Dit is echter een inspanningsverplichting en geen resultaatverplichting.

Aan deze inspanningsverplichting heeft de gemeente ruimschoots voldaan. Inwoners zijn zowel vooraf als tijdens het winterseizoen goed geïnformeerd via de website en perspublicaties in de Gelderlander en Gemeentenieuws. De strooiroutes en het beleidsplan Gladheidsbestrijding zijn gepubliceerd op de website. Verder waren binnen 2,5 tot 3 uur de doorgaande routes weer goed begaanbaar. Door ons abonnement bij MeteoConsult hebben we een goede meldsystematiek voor gladheid, op basis waarvan we actie ondernemen. Ook is onze administratie op orde: we kunnen steeds aantonen welke strooier waar op welk tijdstip was. Tot slot stellen we jaarlijks ons beleidsplan bij in de vorm van een uitvoeringsplan, vandaar ook deze evaluatie.

Aanbevelingen

Voor het overzicht staan de aanbevelingen uit bovenstaande bevindingen hieronder op een rij. Wij verwerken deze aanbevelingen in ons uitvoeringsplan met ingang van het winterseizoen 2011-2012.

- Gladheidsbestrijdingswerkzaamheden uitbreiden rondom scholen, verzorgingstehuizen, sportcentra, winkelgebieden en overige gebieden met een belangrijke maatschappelijke functie.
- Geplande strooiroutes beperkt uitbreiden met aantal wijkontsluitingswegen.
- Tijdig en voldoende zout inkopen en opslaan liefst in combinatie met buurgemeenten en/of provincie om schaarste aan strooizout voor te zijn.
- Voor komend gladheidsseizoen vooraf betere afspraken maken over extra inzet van personeel en materieel bij extreme omstandigheden.

Met vriendelijke groet,

wethouder F.H.G.M. Witjes
portefeuille milieu.

